תלמוד ירושלמי · מפרשים · ככר לאדן על תלמוד ירושלמי · סדר נזיקין

# ככר לאדן על תלמוד ירושלמי סנהדרין

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# ככר לאדן על תלמוד ירושלמי סנהדרין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ככר-לאדן-על-תלמוד-ירושלמי-סנהדרין/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**פרק א** ..... 4
הלכה א ..... 4
הלכה ב ..... 4
הלכה ג ..... 6
הלכה ד ..... 6
**פרק ב** ..... 7
הלכה א ..... 7
הלכה ג ..... 7
הלכה ד ..... 7
הלכה ה ..... 8
הלכה ו ..... 8
**פרק ג** ..... 8
הלכה א ..... 8
הלכה ב ..... 8
הלכה ד ..... 8
הלכה ה ..... 8
הלכה ו ..... 8
הלכה ט ..... 8
הלכה יב ..... 9
**פרק ד** ..... 9
הלכה א ..... 9
הלכה ב ..... 9
הלכה ג ..... 9
הלכה ה ..... 9
**פרק ה** ..... 9
הלכה ג ..... 9
הלכה ה ..... 9
**פרק ו** ..... 9
הלכה ג ..... 9
הלכה ה ..... 9
הלכה ח ..... 9
הלכה י ..... 10
**פרק ז** ..... 10
הלכה א ..... 10
הלכה ז ..... 10
הלכה ח ..... 10
הלכה י ..... 10
הלכה יא ..... 10
הלכה יג ..... 10
**פרק ח** ..... 10
הלכה א ..... 10
הלכה ב ..... 10
הלכה ד ..... 10
הלכה ו ..... 10
**פרק ט** ..... 11
הלכה ג ..... 11
הלכה ו ..... 11
הלכה ז ..... 11
**פרק י** ..... 11
הלכה א ..... 11
הלכה ב ..... 11
הלכה ג ..... 12
הלכה ה ..... 12
הלכה ח ..... 12
**פרק יא** ..... 12
הלכה ג ..... 12

# פרק א

## הלכה א

**עד שלא חרב הבית.** לקמן פ"ז הלכה ב'.

ובימי ר"ש בן יוחאי בטלו דיני ממונות כן צ"ל (וכדלקמן פ"ז ה"ב):

**תרויהון אמרין אפילו ב' שדנו.** תוספות סנהדרין פ"ק דף ב' ע"א ותוס' גיטין פ"ד דף ל"ב:

**כשאמרו לו הרי את מקובל עלינו.** נ"י פרק אחד דיני ממונות:

**אמר ר' יוחנן לעולם אין הקב"ה וכו'.** זה המאמר אמרו ר"י בגמרא פרק אחד דיני ממונות (דף ל"ח) בלשון אחר:

א"ל ר' אלעזר כל מקום שנאמר וה' הוא ובית דינו כצ"ל וב"ב ברכות (דף י"ג) [פ"ט ה"ה] (א"ה חיד"א ואפשר דכי כתיב ואדני או ואלהים רמוז רחמים):

וה' דבר עליך רעה כצ"ל:

**מהו חותמו של הקב"ה.** פ"ד מיתות בתלמודא דידן (דף ס"ד) וגם ביומא:

**מהו אמת.** ברכות (דף ג') [פ"א ה"ה]:

**אני ה' ראשון שלא קבלתי מלכותי מאחר כצ"ל.** ונ"ב בשיר רבה [פ"א פסוק לסוסתי] ושמ"ר פרשה יתרו ודברים רבה מביא פ' אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים (ישעיה מ"ז):

**על ר' אמי ואלף.** פי' לימד נ"י פ' זה:

כל מקום שיש משפט אמת אין שלום כצ"ל:

**אף הפשרה צריכה הכרע הדעת.** תוס' סנהדרין פ"ק (דף ו'):

**ר' מנא אמר בנערה מאורסה.** לעיל כתובות פ"ד דף כ"ח.

**ר' אבהו שאל שור הנסקל כר"מ.** למטה דף י"ט בפרקין.

## הלכה ב

**בר קפרא שמע.** פסקא דמתני' דעיבור החדש.

**מרואי פני המלך מיכן שגומרין.** כ"ז תוס' פ' זה דף י'.

**כשם שחולקין.** לעיל ר"ה פ"ג (דף נ"ח):

**ויקום חד ויתיב חד.** הר"ן פ"ב דכתובות ונימוקי יוסף פ' אחד דיני ממונות:

**רב הונא הוה ידע.** הגהות אשר"י פ"ק דגיטין:

**אמר רב שמואל וכו' בגין דאת ידע וכו'.** מרדכי פ"ק דגיטין:

אמר הרי השנה מקודשת בעיבור כצ"ל:

לבית הועד הולכין אחר הרגיל והוא שיהא כל אחד כצ"ל:

**בהדא דקקה כצ"ל**.
**בעיון מיעקר אף אהן סימנא**. כדלקמן על ג' סימנים. וכדאיתא בר"ה בבלי ושלח לו סימנא דוד מלך ישראל וכו' או אולי הוא ממנא:
**תני אמר ר' יודן מעשה בר"ג וזקנים**. סוף מעשר שני דף נ"ו.
**רבי אבהו הדא דתימר עד שלא התיר רבי**. כל זה עד אקרא לאלהים לעיל נדרים (דף מ') [דף כ"ג] תחילתה בפסחים וקצתה בר"ה וגם בפאה (דף י"ח). ושבועות פ"ז ותרומות פ"ו וסוטה פ"ה:
**אין מעברין קודם ר"ה**. ר"ה בבלי (דף ו'):
**רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו**. ר"ה פ"ג (דף נ"ח) שביעית (דף ל"ט) ובבבלי ר"ה (דף י"ט) הגירסא משם רב אלול והכא תשרי:
**עבר ר' ישמעאל בן ר' יוחנן בן ברוקה**. פרק בתרא דר"ה ובבלי (דף ל"ב). ת"ל אותם אותם אלה הם מועדי וכשאין אותם אין אלה מועדי כצ"ל. ומילת אותם קדריש דהיא מיותרת דמשמע שיהיה בזמן לא קודם ולא אחר כך וקא מפרשה תנא דברייתא:
**בגליל אין מעברין וכו'**. שינויא הוא כלומר יש הפרש:
בשאינן יכולין לעבר בא"י מעברין וכו' כצ"ל:
ירמיה עיבר בח"ל תוס' יבמות (דף ק"ג):
אלה הם מועדי חנניה בן אחי ר"י אמר ליה גבן אלה מועדי ה' כצ"ל:
**ביותר הם עלי זקני גולה**. תיבת יתר דריש לשון יתרון וטפלה:
**נמלכו ב"ד לעברו הבתולין חוזרין ואם לאו אין הבתולין כצ"ל**.
אין ב"ד שקול וכו' סוטה (דכ"ג):
את ר"מ ואת ר"ש סנהדרין פ"ק (דף י"ד):
**שאני ובוראך מכירין כוחך**. פי' רשב"י חש שלא יזלזלו בו ע"ה הואיל ואמר ר"ע ישב ר"מ תחילה ולא אמר תשבו שניכם כאחד שיהיו שוים בעיני הבריות.
**א"ל ר"ע אל תחוש לרואים שאני ובוראך מכירין כח ידיעתך שהיא רבה ומפני הפתאים אין לחוש**. [פי' ר"ש חש שלא יזלזלו בו ע"ה וכו' פירוש זה אינו נראה בעיני ויותר נראה דאפשר דכיון דר"ש זה היה בבחרותו חש שמא ר' עקיבא איזה ידיעה היה לו מן השמים על זה ונצטער וא"ל דייך שאני ובוראך מכירין כוחך וזה היה שר"מ יותר גדול בשנים ממך]:
**תני בראשונה היו כותבין שטרי חלוצה**. מ"ק (דף י"ב ע"ב):
**דקרבת לקדמנא**. יבמות (דף י"ג):
**לא שוייהנא ליה**. פי' איני שוה לו כלומר אין זיווגינו שוה שאחד יתר מחבירו:

**א"ר יוחנן הקדש וכו'**. פ"ד דמעשר שני (דף נ"ד ונ"ה):
א"ל לכשיבדק כצ"ל:
**תני העבדים והשטרות**. מגילה (דף ע"ה) כתובות (דף ל"ד):
כיוצא בהן א"ל אהן אדם דבא וכו' כצ"ל:
**רבי אבהו שאל שור הנסקל**. לעיל ה"א:

## הלכה ג

**איתא חמי שנים אין דנים וכו'**. פי' בא וראה שנים אין דנין ביום אחד כדתנן פרק נגמר הדין וא"כ איך יתכן לדון כל השבט ביום אחד ומשני אין פי' שבט כדס"ד אלא נשיא שבט אבל ק"ל ע"ז דתנא לא איירי השתא בדינא ביום אחד אלא עיקר חידושא דתנא דסנהדרין גדולה בעינן ויש לומר דמפשטא דמתני' משמע אגב גררא דביום אחד דנין את השבט דומיא דנביא:
**א"ר ליעזר בחורש של שני שבטים כצ"ל**. בחורש פי' יער וה"פ דר' ליעזר משני השבט לאו אבני אדם קאי אלא לדבר של שבט לדון אם לשבט זה כלו אם לשבט זה כלו כגון יער אשר נתגלה עתה וצריך שיהא זה הדין אף שהוא ד"מ בסנהדרי גדולה בחלוקתה של א"י בתחילה:
בתחילה ויעל דוד שבועות (דף ל"ג):

## הלכה ד

**נאמר כאן עדה**. ברכות דף י"א.
**ושני בתי דינים של שלשה**. כן הוא בתוספתא דחגיגה פ"ב אבל גירסת הבבלי של כ"ג:
טמאו ומשם תורה יוצאה וכו' כצ"ל:
שלא שימשו רביהן כל צורכן כצ"ל:
וחזן וסופר ושמש כצ"ל:
ורע"ג כתב עליהן חמשה שקלים כצ"ל:
**רבי יהודה ור' נחמיה מתיב תניא לחבריה כצ"ל**. פי' רבי יהודה ור' נחמיה היו חולקין בענין זה וכך הוא מפורש בתנחומא ובמ"ר פרשה במדבר סיני [פ"ד] אלא דבירושלמי לאו כיונו מי אמר כך ומי אמר כך ולכן אמר מתיב תניא לחבריה פי' השיב תנא לחבירו קושיא ולא סיימו מי הקשה לחבירו. או גרסינן כגי' הספר מתיב תניא לחבריה ופי' דר' יהודה ורבי נחמיה שניהם אמרו זה ואחד מן התנאים הקשה לשניהם:
אלו כתבתני לוי סלקת כצ"ל:
**א"ל כולהון מעשה נסים היו ומסורגלין עלו כצ"ל**.

**אנגטוס הגמון כצ"ל**.

## פרק ב

### הלכה א

**ואנטלר בשבועה**. עיין בערוך ערך אנטלר והרא"ש (פ"ז) [פ"ד] והר"ן פרק שבועות העדות:

**ור"ל אמר נשיא שחטא וכו'**. הלשון מתוקן באגדת שמואל (א"ה חיד"א ק' על מרן בכ"מ שהיה לו נסחא מוטעת ע' ראש דוד ד' מ'):

**ובחדא טפחין**. תוספות מו"ק (דף כ"ז):

שמע דדמך שלח ואייתי מנוי סבייא דשבתא ובזע כצ"ל:

לא אתייא דא אלא על אביו ועל אמו כרבי מאיר כצ"ל:

רבי יעקב בן דסאי מפסיק פירש מפשר:

מתניתא דרבי שמעון ומן המקדש לא יצא עמהן וכו' כצ"ל:

### הלכה ג

**והא ירחמאל הוא קדמו כצ"ל**. ועיין כל הלשון מתוקן סוף מדרש רות רבה:

לית בישראל בר טבין סגין מני הה"ד ואיש וכו' כצ"ל:

מהו ויעט בהם אכרחין במילין כצ"ל:

**הוקרו כלם ודוד אמר אך וכו' כצ"ל**. פי' הוקרו לשון קרי ודריש ותפגוש כמו מקרה:

**ודיני נפשות דנין בלילה**. תוס' פ' אד"מ (דף ל"ו):

**והיה ר' זעירא מפקד לחברייא**. עיין באגדת שמואל סוף פ' כ"ג כי משם ומפה יתיישב הענין:

**דלא ריבוון**. פי' בלא דבר חידוש כמו רבוותא:

**עאל ומר לון לא**. כמו להא פי' החידוש של פיקפוק והם לא הבינו אותו:

רובה מן הדא מייתי לא תהא דא ודא כצ"ל:

כלומר עון גדול מזה עתיד אתה לעשות לא יהא זה וזה:

**מלמד שפקרה**. לשון וזכרת דריש שהוא לשון זכרות. ועיין הלשון מתוקן באגדת שמואל (א"ה חיד"א עי' ראש דוד פרשה וישלח):

### הלכה ד

**אית תנויי תני אנשים מהלכות**. מרדכי פ' זה ונ"י פ"ק:

כהן יינקא דיניק מתדייה דאימיה כן הוות נפשי כצ"ל:

### הלכה ה

**שהיתה ענבה שלהן**. הר"ש פרק קמא דפאה:

### הלכה ו

**ואין יושבין על ניסלו בספרים אחרים כסאו ואין משתמשין כו**'. צ"ל ואין יושבין על בסלו פירש כמו בסיליון דלעיל:

**חמא רבי חנינא בר חמא מפצע וכו**'. כצ"ל שהוא היה ראש ישיבה אחרי מות רבי:

## פרק ג

### הלכה א

**שמתוך שבררו**. נימוקי יוסף פרק זה:

### הלכה ב

**זה פוסל דיינו של זה הא דייניו לא**. נראה שכצ"ל דומיא דלקמן הלכה ג':

### הלכה ד

**קבל בפני ב**'. נימוקי יוסף פרק קמא דבבא מציעא:

**קיטה במקטיה**. עיין הנוסחא נכונה בתוספתא פ"ד דסנהדרין ע"ש:

### הלכה ה

**המלכות אונסת**. תוספת פרק זה דף כ"ו הר"ש פרק ז' דשביעית:

**הוה מחית גבי חד בר נש ברומי**. תוספות עבודה זרה פרק ב' דף כ"ז והרא"ש:

**אני פי מלך מלכי המלכין וכו**'. ויקרא רבה פרשה בהר הנוסחא מתוקנת וקצת בנשא רבה:

### הלכה ו

**אית תנויי תני יש לו בנים וחתנים**. נימוקי יוסף פרק זה ורי"ף:

**רב נפק למיתרי**. נימוקי יוסף פרק זה ועיין בבבלי:

**וקמת אשת חורגו**. פי' והיתה המסקנא [שאשת חורגו כחורגו]:

**משה מהו שיהא מותר**. תוס' פרק זה (דף כ"ח):

### הלכה ט

**אף הנידונין צריכין לעמוד**. הר"ן פרק שבועות העדות:

**כתיב לא יומתו וכו**'. הר"ן פ"ב דכתובות והרא"ש פרק יש נוחלין:

**אמר יקום לעיל**. עיין בבלי בפירקין:

**רבי יוסי בשם ר' שבתי מקבלים וכו**'. עיין בבבלי פרק הגוזל בתרא:

### הלכה יב
אשר הדינין הר"ן פ"ב דכתובות:

## פרק ד

### הלכה א
**ואם לאו צדקיהו**. נ"א בודקהו:
**הוא נחש הוא עקרב**. פירש הקל וחומר שנעשה בנחש הוא הדין שנעשה בעקרב והכל דבר אחד:

### הלכה ב
**אלו נתנה התורה חתוכה**. עיין מדרש שוחר טוב מזמור כ' גמר חסיד ומסכת סופרים פרק ר' נהוראי [פרק ששה עשר]:

### הלכה ג
**ר' מי בעא**. פי' ר' אמי וכן הוא בגמרין.

### הלכה ה
**שאם טעו ודנו בלילה**. הרא"ש פרק יש נוחלין. ופ' מצות חליצה:

## פרק ה

### הלכה ג
**כגון העירנין פי' יושבי הכפרים**.

### הלכה ה
**ולמדין מדת הדין מפרוזבול פי' בתמיה**.

## פרק ו

### הלכה ג
אסקון עדבין ביניכון כן צריך להיות:
**כל שכן בדיני ממונות**. צריך עיון איך הוא כל שכן:

### הלכה ה
**אמר ברוך שבחר בחכמים**. הר"ן פ"ג דחולין ובגמרא שם כיוצא בזה:

### הלכה ח
**לית הוא אלא נטיל**. פירוש משא:

### הלכה י
**אותו היום מתאבל ולמחר היה שמח לומר שנינוחו אבותיו מן הדין.** כצ"ל:

## פרק ז

### הלכה א
**היא בשריפה וכו'.** בבלי סוף הנחנקין דף צ"א.

### הלכה ז
**דאפיק בריה לתרבות בישא.** כצ"ל:

### הלכה ח
**רבי שמעון בן לקיש אמר מיכן לדיינין שקיבלו עדות עומדין שדינן דין.** הר"ן פרק שבועות העדות:

### הלכה י
**הכן לא אתא בר נש ידעוני בכריתות אלא את.** כן צריך להיות:

### הלכה יא
**מ"ט דר"מ נער חסר.** בבלי פ"ג דכתובות.

### הלכה יג
**ולזרוק בו נשמה לא נימר וכו' כצ"ל פי' לא תימא.**

## פרק ח

### הלכה א
**היי די ליה אב.** פי' הוי אב:

**ששה חדשים.** בבבלי גריס שלשה:

### הלכה ב
**אכל בחבורת מצוה.** מרדכי פ' המפקיד [סי' רפ"ז לוין בריבית לחבורת מצוה ולקדוש החדש וכ' בהגהת מרדכי כו' כדי לעשות סעודה לחבורת מצוה ולקדוש החדש]:

### הלכה ד
**דהוות נסבה דיניו ועבדת שירו.** נראה שכן צריך להיות ועיין בבבלי:

### הלכה ו
**א"ר חנינא פוגמת בא משא ומתן וכו' כצ"ל.**

# פרק ט

## הלכה ג

**כמה דאת אמר תמן חידוש מקרא וכו' וכא חידוש וכו'**. כצ"ל:

**וחיה ודרך המתים לחיות**. כן צריך להיות:

## הלכה ו

**רב אמר במפנים עדיו היא מתניתא**. על פסקא דמתני' דהיינו ההורג נפשות:

## הלכה ז

**מאי טעמא דרבי עקיבא נאמר כאן מות יומת**. על פסקא זר ששימש בטומאה:

# פרק י

## הלכה א

**מה הכדור הזה מקלטת וכו'**. תוס' סנהדרין דף כ"ו [ד"ה כדור] ותוס' סוכה דף ל"ו [ד"ה אתרוג]:

**רבי יוסי בן חנינה אמר כלבוס אינה וכו'**. כן צריך להיות:

**אמר רבי שמעון בן לקיש בתחילה אם יאמר לי אדם וכו'**. נראה לי שכן צריך להיות:

## הלכה ב

**דימוסיא לכלם**. פי' פרהסיא וצורך כלם כמו דימוסיא של מדינה בב"ר [עיין ערוך השלם ערך דמס ג']:

**זה אלהיך דימוסיא**. פסוק הוא בעזרא [נחמיה ט' פסוק י"ח]:

**כיון ששמע וכו' עד וכי מה עשה אחז נמחק**. נ"ב אכ"מ:

**טב אפי' כן לא קם**. כצ"ל:

ומי שמיע לי וכו' אקים בנתך קדמוי וינון חמין כצ"ל:

היין בוער בו כארוסה של חכינה כצ"ל:

**מעשה בסבטא מאולה כצ"ל**. פירש"י שם יהודי:

**כבש א' להקריב לפעור וכו'**. גירה בהם גולייריין והיו מכין אותן כן צריך להיות:

**אשכח עציץ ובעא מירמיתיה**. עיין אגדת שמואל פ' כ"ו ובבלי מכות די"א ורש"י שם:

**מגילה שמסר שמואל לדוד ברוה"ק שאמרה אתיתופל ומה הוה וכו'**. כצ"ל:

**ממין ולאין גיחזי וו א"ל וכו'**. פי' והוא אמר ליה וכן דרך הירושלמי להבליע אותיות גרוניות:

**יצאת בת קול ואמרה המעמך וכו'**. זה למטה כדאיתא בנשא רבה [ריש פרשה י"ד] וע"ש שינוי כלשון דלקמן:

### הלכה ג

**ממשמע שנאמר לא ידון וכו'**. פי' מקרא אחרינא נלמוד זה הענין:

**רוחי שאיני מחזירה לנדנה רי"בל וכו' כצ"ל**.

### הלכה ה

**אלא אל גוים המורדים**. פי' שהם י"ב שבטים ואי כתיב גוי המורד היה במשמע י"ב כתות השתא דכתיב גוים המורדים הם כ"ד כתות:

### הלכה ח

**חיאל מן דיהושפט בתוספתא**. [סנהדרין פרק י"ד הנוסחא והלא חיאל מיהושפט ויריחו משל בנימין ולמה נתלה באחאב מלמד שתולין חובה בחייב:]

## פרק יא

### הלכה ג

**בין דם נדה לדם זיבה לדם לידה**. כן צריך להיות ועיין בבלי דף פ"ז:

**רב הונא אמר היה מלמד וכו'**. עיין בבלי קידושין דף ע' ושאר דוכתי: